

SUOMEN EVANKELIS-LUTERILAINEN KIRKKO
EVANGELISK-LUTHERSKA KYRKAN I FINLAND

KIRKKOHALLITUS
KYRKOSTYRELSEN

Helsinki 26.2.2008
Asianro 2008-00037
Viite Puolustusministeriön lausuntopyyntö 14.1.2008/FI.PLM 20861 1378/5940/2006
Asia Lausunto Jehovan todistajien vapauttaminen asevelvollisuuden suorittamisesta - Arvio nykytilanteesta ja sääntelyvaihtoehdoista -mietinnöstä

Puolustusministeriölle

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus esittää lausuntonaan *Jehovan todistajien vapauttaminen asevelvollisuuden suorittamisesta – Arvio nykytilanteesta ja sääntelyvaihtoehdoista* -mietinnöstä (Komiteanmietintö 2007:1. Puolustusministeriö.) seuraavan.

Periaatteellisia näkökohtia

Näkemykset maanpuolustuksesta ja asevelvollisuudesta vaihtelevat eri uskontojen välillä. Vakiintuneen tulkinnan mukaan Jehovan todistajien katsotaan kuuluvan kristinuskon pohjalta syntyneisiin uusiin uskonnollisiin yhteisöihin, ei siis kristillisiin kirkkokuntiin.

Kristillisten kirkkojen piirissä suhtautuminen asevelvollisuuteen on historian aikana vaihdellut. Yhtäältä on pidetty perusteltuna kristityn velvollisuutta ja oikeutta osallistua aseelliseen maanpuolustukseen. Toisaalta kristillisten kirkkojen historiassa on kautta aikojen esiintynyt myös aseista kieltäytymistä omantunnon syistä.

Luterilainen käsitys asepalveluksesta perustuu regimenttioppiin, jonka tarkoituksena on tulkita Jumalan toimintaa kirkossa ja maailmassa. Jumala toimii hengellisen regimentin eli hallintavallan alueella evankeliumin kautta. Mutta Jumala toimii myös maallisessa regimentissä pitämällä voimassa ajallista rauhaa. Maallisen regimentin alueella hallitsee laki, jonka tehtävänä on saada aikaan yhteiskunnallisesti oikeudenmukaisia oloja. Tällä alueella kristityn kutsumuksena on lähimmäisenrakkauden toteuttaminen. Maallisen re-

gimentin alueella kristitty on velvollinen osallistumaan Jumalan toimintaan maailmassa, kun se pitää yllä järjestystä ja rauhaa tarvittaessa jopa pakkokeinoin. Tällaiset keinot eivät puolestaan kuulu hengelliseen regimenttiin.

Luterilaisen käsityksen mukaan yleensä maanpuolustuksen sekä siten asevelvollisuuden ja siviilipalveluksen järjestely kuuluvat maallisen regimentin eli valtiovallan tehtäviin. Suomen evankelis-luterilainen kirkko pitää asevelvollisuuden suorittamista normaalina kansalaisvelvollisuutena. Samalla se kuitenkin tunnustaa uskonnollisista ja eettisistä syistä asepalveluksesta kieltäytyvien oikeuden valita ilman painostusta aseeton tai siviilipalvelus. Lähimmäisenrakkauden periaatteen ja yhteisöllisen vastuun pohjalta myös heidän tulisi kuitenkin osallistua toimintaan, joka tähtää kansalaisten suojelemiseen ja turvallisuuden edistämiseen.

Punnittaessa asevelvollisuuden, siviilipalveluksen ja kummastakin edellisestä vapauttamisen suhdetta on kiinnitettävä huomiota yhteiskunnan edun, yksilön omantunnonvapauden ja kansalaisvelvollisuuksien tasapainoon. Ns. kultainen sääntö (”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille.” Matt. 7:12) on kristillisen etiikan mittapuuna. Siinä on yksilöllisten oikeuksien alue: odotus, että muut tekevät minulle oikein. Varsinaisesti se kuitenkin viittaa vastuuseen toisista ihmisistä: tulee tehdä heille niin kuin toivon heidän tekevän itselleni. Säännön ajattelutapa on, että turvattaessa yhteisön elämää omakin elämä tulee turvatuksi. Luterilaisen käsityksen mukaan yhteisön jäsenen ei tule tehdä ratkaisuja lähtemällä vain omasta elämästään. Yksilön oikeudet on asetettava yhteisöllisen vastuun valoon.

Siviilipalvelukseen sekä siitä kieltäytymiseen voi sisältyä korkeaa yksilöllistä ihannetta ja rauhantahtoa. Siksi näin ajattelevien ja valinneiden oikeutta rehelliseen ja aitoon vakaumukseen tulee puolustaa. Asialla on kuitenkin myös yhteisöllisen vastuun kääntöpuoli. Yleiseen asevelvollisuuteen perustuvassa maanpuolustuksessa yhden kieltäytyessä tai saadessa vapautuksen toinen joutuu hoitamaan hänen tehtävänsä.

Kirkkohallituksen mielestä myös siviilipalveluksen tulee niveltä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kokonaisuuteen, esimerkiksi väestönsuojelun, luonnonkatastrofien ja suuronnettomuuksien tuomiin tehtäviin tai lääkinnällisiin toimiin. Nykyisessä muodossaan suomalainen siviilipalvelus kärsii yhteisöllisen tarkoituksen puutteesta. Sen yksilön oikeuksia korostava perustelu on tuotu esille selvästi, mutta se ei rakenna yhteisön, tässä tapauksessa valtakunnan, kokonaisuutta. Tämä sama problematiikka korostuu totaalikieltäytyjien ja asevelvollisuudesta vapautettavien Jehovan todistajien kohdalla. Nykykäytäntö ei ole myöskään kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta oikeudenmukainen. Kirkkohallitus yhtyy siihen käsitykseen, että Jehovan todistajien vapautuslaki asevelvollisuuden suorittamisesta on nykyisessä muodossaan ristiriidassa perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteen ja sitä täydentävän syrjintäkiellon kanssa.

Ratkaisuvaihtoehtojen arviointia

Puolustusministeriö pyytää lausuntoa mietinnöstä ja erityisesti siinä esitetyistä ratkaisuvaihtoehtoista ja niiden toteutuskelpoisuudesta. Kirkkohallitus pitää mietintöä perusteellisesti laadittuna kokonaisuutena, jossa kuvataan hyvin lähtökohdat, nykytila sekä eri sääntelyvaihtoehdot. Siinä tuodaan esille myös ne ongelmat, joita sisältyy kaikkiin sääntelyvaihtoehtoihin.

Toimikunta esittää sääntelyvaihtoehtoiksi nykytilan säilyttämistä, vapautuslain kumoamista, vapautuslain soveltamisalan laajentamista sekä korvaavaa palvelusta uskonnollisessa yhdyskunnassa.

Kirkkohallitus katsoo nykytilan säilyttämisen ongelmalliseksi, koska se on ristiriidassa perustuslaissa säädetyn yhdenvertaisuuden vaatimuksen kanssa. Yhden saadessa vapautuksen toinen joutuu täyttämään hänen paikkansa. Lisäksi nykytila korostaa yksilön oikeuksia yhteiskunnan kokonaisedun kustannuksella. Tosin käytännössä kysymys on ennen kaikkea periaatteellinen, koska vapautuslaki koskee vuosittain vain noin 100 miestä.

Kirkkohallituksen mielestä vapautuslain kumoaminen on ratkaisuvaihtoehtoista perusteluin ja toimivin ratkaisu, mikäli samanaikaisesti voidaan kehittää siviilipalvelusta. Jehovan todistajien näkemyksen mukaan siviilipalvelus on ongelmallinen silloin, kun se perustuu perustuslain 127 §:n säännökseen maanpuolustusvelvollisuudesta. Kirkkohallitus katsoo, että siviilipalvelusta koskeva lainsäädäntö on jo nyt muuttunut vapautuslain säätämistä edeltäneeseen tilanteeseen nähden ja sitä voidaan edelleen kehittää. Sen sijaan nykyaikaisen kokonaismaanpuolustusta korostavan ajattelun ja yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen strategian näkökulmasta ei siviilipalvelusta voi kokonaan irrottaa yhteiskunnan ja kansakunnan turvallisuuden turvaamisesta.

Kirkkohallitus näkee ongelmallisena vapautuslain soveltamisalan laajentamisen samoin perustein kuin toimikunta mietinnössään. Käytännössä on hyvin vaikea määritellä vapauttamisen perusteet laissa täsmällisesti, yksiselitteisesti ja selkeästi.

Kirkkohallitus ei kannata korvaavaa palvelusta uskonnollisessa yhdyskunnassa. Se asettaisi uskontokunnat eriarvoiseen asemaan nykyisen vapautuslain tapaan, samoin kuin uskonnollisen vakaumuksen muihin vakaumuksiin nähden. Se ei sellaisenaan myöskään merkitsisi kansalaisille kuuluvan maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä.

Arkkipiispa

Jukka Paarma

Kirkkoneuvos

Seppo Häkkinen